

Красовська О. О. к.пед.н., доцент (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне)

ПРОБЛЕМИ СТУПЕНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ГАЛУЗІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВИЩОГО ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Постановка проблеми. Дослідження процесу розвитку ступеневої педагогічної освіти в Україні є актуальним завданням сучасної теорії та методики професійної підготовки фахівців. Одним із головних напрямів оновлення педагогічної освіти є підвищення якості професійної підготовки учителів початкової школи, оскільки вони формують засади освіченості, культури і духовності особистості, її ключові життєві компетентності, бажання і вміння вчитися і удосконалюватися впродовж всього свого життя. Вихідні концептуальні положення щодо професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів закладено у законах України «Про освіту» (1996), «Про загальну середню освіту» (1999), «Про вищу освіту» (2001), Національній доктрині розвитку освіти (2002), Державній програмі «Вчитель» (2002).

Ступенева освіта майбутніх учителів початкової школи передбачає послідовну професійну підготовку у вищих педагогічних навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями «молодший спеціаліст», «бакалавр», «спеціаліст», «магістр», кожен з яких розглядається як окремо завершений її цикл [3, с.154].

На всіх освітньо-кваліфікаційних рівнях передбачено формування фахових компетентностей у галузі мистецької освіти, від змісту, форм і методів якої значною мірою залежить ефективність професійної підготовки майбутніх учителів та їх подальша адаптація до професійної діяльності. Однак сучасна система організації та методичного забезпечення мистецької освіти у вищих педагогічних навчальних закладах у контексті ступеневої підготовки вчителя початкової школи має певні недоліки. Особливої уваги потребує забезпечення наступності та неперервності мистецької освіти на усіх освітньо-кваліфікаційних рівнях «бакалавр», «спеціаліст», «магістр», котрі є передумовою ефективної підготовки фахівців.

Метою цього дослідження є висвітлення проблеми ступеневої підготовки майбутніх учителів початкової школи в галузі мистецької освіти в умовах вищого педагогічного навчального закладу.

Аналіз останніх досліджень. У наукових дослідженнях приділяється належна увага професійній підготовці вчителів початкової школи, а саме: теоретичним та методологічним засадам підготовки майбутніх учителів

початкової школи (К. Б. Авраменко, Ш. О. Амонашвілі, О. Г. Мороз, О. Я. Савченко, В. О. Сухомлинський); проблемам ступеневої освіти вчителів початкових класів (С. П. Власенко, М. М. Дарманський, Л. О. Хомич); проблемам формування дослідницьких і діагностичних умінь майбутніх учителів початкових класів (С. П. Балашова, Л. С. Коржова, О. М. Мельник), розвитку професійної активності вчителів початкових класів (О. І. Кіліченко, Л. А. Онищук).

Таким чином, теоретичний аналіз проблеми свідчить, що організаційно-методичні засади мистецької освіти майбутніх учителів початкової школи в умовах ступеневої підготовки ще недостатньо досліджено в контексті наступності та неперервності змісту, форм і методів на усіх освітньо-кваліфікаційних рівнях «бакалавр», «спеціаліст», «магістр» і забезпечують якісну підготовку фахівців.

Виклад основного матеріалу. З метою підвищення якості підготовки педагогічних кадрів в Україні запроваджена ступенева підготовка вчителів. Професійна підготовка на II-III освітньо-кваліфікаційних рівнях «бакалавр» і «спеціаліст» передбачає здобуття знань і вмінь, досвіду їх застосування для вирішення складних професійних завдань, IV освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр» спрямований на поглиблену фундаментальну, психолого-педагогічну, методичну підготовку науково-педагогічного працівника [3, с.155].

Ступенева підготовка майбутніх учителів початкової школи має забезпечуватися на основі логічного зв'язку, наступності та неперервності мистецької освіти на кожному освітньо-кваліфікаційному рівні. В зв'язку з цим виникає необхідність розробки, теоретичного обґрунтування та узгодження змісту, форм і методів мистецької освіти на освітньо-кваліфікаційних рівнях «бакалавр», «спеціаліст», які готують до навчання на освітньо-кваліфікаційному рівні «магістр». Організація системи мистецької освіти на цих рівнях набуває особливої актуальності, оскільки існуюча в Україні тенденція створення комплексу, до складу якого входять педагогічне училище, педагогічний коледж і вищий педагогічний навчальний заклад вищого рівня акредитації, дозволяє більш повно реалізувати потенціал мистецької освіти майбутніх учителів початкової школи та забезпечити узгодження педагогічної освіти з європейським освітнім простором.

Мета підготовки студентів педагогічних факультетів до забезпечення мистецької освіти учнів початкової школи полягає у формуванні готовності майбутніх фахівців до здійснення процесу художньо-естетичного виховання молодших школярів, формуванні особистісних і суспільно значущих світоглядних якостей фахівців, індивідуального визначення в світі мистецьких цінностей, а також активізації процесів

професійного вдосконалення на шляху мистецької самореалізації, саморозвитку та самовдосконалення особистості.

Професійну підготовку майбутніх учителів до забезпечення основ мистецької освіти учнів початкової школи визначаємо як розгорнутий у часі об'єктивний процес, що має свою мету, закономірності, відповідну структурно-функціональну побудову, центровану навколо інтегративних видів художньо-педагогічної діяльності, що забезпечує залучення до культурно детермінованих шляхів вирішення завдань особистісної та професійної життєдіяльності та створює умови для самовизначення майбутнім фахівцем основних параметрів готовності до художньо-педагогічної діяльності та культури художньо-педагогічної діяльності і, водночас, як результат, що фіксується в кожний момент цього процесу – конкретний образ конкретного вчителя, але не статичний, а в динаміці розвитку.

Реалізація зазначеної мети передбачає виконання комплексу завдань, серед яких виокремлюємо: формування цілісної системи художньо-педагогічних знань; формування ціннісних орієнтацій, художньо-педагогічних умінь та навичок, професійної самосвідомості, яка базуватиметься на основі опанування досвіду художньо-творчої діяльності майбутніх вчителів, орієнтованої на забезпечення продуктивного входження в соціокультурну та освітню практику; відкритості до художньо-педагогічних інновацій; формування досвіду культуротворчої діяльності; засвоєння суб'єктної природи культурних процесів як інструменту гуманізації стратегій професійної діяльності.

З метою забезпечення наступності ступеневої професійної підготовки майбутніх педагогів початкової школи у галузі мистецької освіти до навчальних планів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» включено наступні навчальні дисципліни: «Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі», «Теорія та методика музичного виховання з основами хореографії»; освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» - «Методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво»; освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» - «Методика викладання освітньої галузі «Мистецтво»; розроблено навчально-методичні комплекси до даних учбових дисциплін: дидактичні та наочні засоби, науково-методичне та навчально-методичне забезпечення, застосування комплексу електронних засобів навчання, що забезпечують власне наукову і образно-наочну, емоційно насичену інформацію.

За найбільш доцільний спосіб розробки і побудови змісту підготовки вчителя до забезпечення основ мистецької освіти учнів початкової школи є модульний спосіб структурування навчального матеріалу, який дозволяє чітко визначити обсяг знань і умінь майбутніх фахівців; ввести рейтинговий спосіб оцінки рівня художньо-педагогічної підготовки;

забезпечує організацію індивідуальної та самоосвітньої діяльності студентів, сприяє розробці на варіативних програм навчальних курсів «Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі», «Теорія та методика музичного виховання з основами хореографії», «Методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво», «Методика викладання освітньої галузі «Мистецтво».

Отже, професійна підготовка студентів педагогічних факультетів гуманітарних вищих навчальних закладів у галузі мистецької освіти повинна сприяти підвищенню її якості. Адже її метою є не просто формування в них системи професійних компетентностей, а й актуалізація їхнього культурного, життєвого, педагогічного й творчого досвіду шляхом залучення їх до професійно орієнтованої художньо-творчої діяльності, в якій вони неодмінно виявляють власне бачення педагогічних ситуацій, виробляють авторський підхід до їх розв'язання і завдяки цьому перетворюються на активних та зацікавлених суб'єктів розвитку своєї професійної свідомості.

1. Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання // Нормативний збірник: в 2 т. / [за заг. ред. М. Ф. Степка, Л. М. Горбунової]. – К.: ФОРУМ, 2007. – Т. 1. – С. 9–42. **2.** Концепція педагогічної освіти / Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання / [за заг. ред. А.П. Зайця, В.С. Журавського]. – К.: ФОРУМ, 2003. – С. 658. **3.** Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту): Постанова Кабінету Міністрів України / Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання / [за заг. ред. А. П. Зайця, В. С. Журавського]. – К.: ФОРУМ, 2003 – С. 153–170. **4.** Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька. Навчальний посібник / О. П. Рудницька. –Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. -360 с. **5.** Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів / Л. О. Хомич. – К.: Магістр-S, 1998. – 199 с.